

JAQUETTI I ISANT, Palmira: *Em lliga la beutat de cada flor. Poesia escollida de Palmira Jaquetti i Isant*, Carme Oriol i Carazo (ed.), Waldesca Santana (il·lustracions), Tarragona: Publicacions URV, 2021; «Universitat Rovira i Virgili» 102.

M. MAGDALENA GELABERT I MIRÓ

Universitat de les Illes Balears

mmgelabert@gmail.com

Amb motiu del 125è aniversari del naixement de Palmira Jaquetti, la Direcció General de Cultura popular i Associacionisme de la Generalitat de Catalunya declararà l'Any Palmira Jaquetti, que abraça des del mes de març de l'any 2020 fins al maig del 2021 i comprendrà un seguit d'activitats per divulgar la vida i l'obra de l'escriptora. Tal com Carme Oriol esmenta al pròleg, aquesta publicació és una de les iniciatives d'aquesta celebració, que perduren i la consoliden més enllà de l'efemèride. La poesia fou una de les principals passions de Jaquetti i aquest volum li fa justícia. Palmira Jaquetti excel·lí en diversos camps, com el de la recerca folklòrica i l'escriptura, i també fou traductora, compositora i una docent vocacional i lliurada a la seva tasca. En el camp del folklore, sobresurt la seva participació en les missions de *L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya*, amb l'aportació de més de 10.000 fitxes informatives de cultura popular. Va ser una personalitat destacada del seu temps que roman dins el calaix de les dones importants pendents de conèixer i de reivindicar.

El llibre que tenim a les mans suposa una passa molt important en el camí del reconeixement de la tasca de Jaquetti com a poeta. La seva obra poètica és molt extensa, es trobava dispersa i, en un nombre molt elevat dels casos, era inèdita. Per això, Carme Oriol —curadora del llibre— ha considerat convenient estructurar el volum en dues parts: la primera comprèn la poesia publicada fins al moment, i la segona, la poesia inèdita seleccionada —tot i la selecció, el resultat és extens, ja que el volum té 475 pàgines. Molt encertadament, Oriol ha seguit un criteri cronològic per a cada una de les parts —hem de tenir present que estam parlant de poesia escrita al llarg de 41 anys—, que van des de l'edició dels primers poemes de 1922, fins als que donà a conèixer just abans de morir, l'any 1963. Les il·lustracions elegants i delicades de Waldesca Santana doten el volum d'un atractiu afegit que encaixa a la perfecció amb el sentit profundament bell i amable que la poesia de Jaquetti ens vol transmetre.

En l'apartat de poesia publicada, el volum inclou la seva obra més reconeguda, *L'estel dins la llar* (1938), un recull de poemes que va ser molt ben rebut per la crítica i que es va exhaurir el mateix dia de la seva presentació. També hi trobam poemes diversos que foren premiats als Jocs Florals de San José de Costa Rica o de Madrid. Pel que fa a la poesia inèdita, hem de dir que es tracta d'un conjunt molt abundant i ric de peces datades que constitueixen una mostra clara del talent creatiu de la poeta i de l'evolució de la seva obra. El volum que presentam ens

Vinc no sé d'on i no sé on vaig: rels d'ombra
 formen la terra al pols; nervis, venes sens nombre
 voltant-me els peus de llur saó,
 em neixen com nadó,
 el mon que prova
 de caminar al meu pas, enfarfegat de roba.

Als reculls de poemes presentats a certàmens literaris hi constata especialment el pas del temps amb referències a les estacions —tardor, hivern, estiu— o als mesos —febrer, setembre, agost, octubre—, que s'acceleren i s'intensifiquen als «Poemes del temps» (p. 227 i s.). El temps se situa a l'espai d'«El poblet» (p. 234), on apareixen personatges sobretot femenins com la pastora, Toneta, Tina o la mare. Als poemes de l'«Alliberament», la poeta es proposa una:

Tornada àmplia i profunda a mons de coses
 que de sempre esperaven
 i en la llum lenta submergir-se
 i escriure llargament cartes que criden
 l'amistat a col·lotge. (p. 248)

Completen el recull un seguit de poemes sobre costums i tradicions, inevitables si coneixem l'amor i la tasca immensa de Jaquetti en relació amb la recerca folklòrica. Sobretot, trobam en diversos reculls la presència del Nadal —de manera més específica en l'apartat dedicat als «Poemes de Nadal» (p. 379 i s.), en els quals l'autora mostra un estil personal, original i simple—, però hi ha també la «Festa major» (p. 250), «Pasqua» (p. 273) o «L'ou com balla» (p. 289), etc. Entre altres elements, apareixen els arbres: l'ametller, la prunera, el presseguer la pomera, la figuera... Són els fruiters, propers a la casa i a l'aliment que proporcionen i que l'acompanyen en el pas del temps, en els dies que passen, com les roses, i la poeta se'n plany (p. 272): «Passaven dies, / traüt de dies com esbarzers. / La sang vol roses, / dolor de roses, maig sempre més.» És així perquè aquesta és la seva naturalesa humana, amb les clarors i les foscors que això suposa (p. 274):

Soc de l'aire que em neix al tall del pit
 com a la quilla neix l'aigua.
 I soc de l'ombra,
 soc de l'ombra que em broda vals de llum,
 de llum que m'allisa les ales.

Jaquetti enriqueix la seva poesia amb motius i temes femenins com les randes, la maternitat o l'alletament, i confirma, més endavant, que el vertader amor és el de la mare cap al fill (p. 307 i ss.). S'intercalen en el recull elements religiosos, com la comunió, l'eucaristia o el Corpus. Tanmateix, el Déu que ella invoca és un Déu protector, un referent que dona seguretat i cobiti. A mesura que avancen els po-

emes en el temps, observam un plantejament més introspectiu i profund, els dubtes existencials i filosòfics l'acompanyen i li fan dir: «Sabràs mai de la joia, ànima estreta, / sense acostar-te als cims, i haver-ne davallat?» (p. 336). Aquesta reflexió arriba a la concepció poètica, per això, el poema titulat «El vers» acaba (p. 375): «Tot fa olor del nou temps, quan ja és rasa / la mesura del vers i la frase / neix amb ales d'ocell fugitiu / que d'un cel en un altre fa niu...»

A mesura que avança el llibre, apareixen els «Poemes enviats en cartes» (p. 362 i s.), entre els quals n'hi ha un dedicat a Rafael Patxot i Jubert, un dels principals mentors de la recerca de *L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya*, i alguns altres dedicats i enviats a la poeta M. Antònia Salvà i Ripoll. L'obra acaba amb «Poesia esparsa» (p. 390), que inclou l'emblemàtic poema «Em lliga la beutat de cada flor» —que dona títol al llibre que presentam— i amb el «Segon llibre d'elegies» (p. 397), dins el qual destaquen les diverses visions del bosc. A través de les pàgines d'*Em lliga la beutat de cada flor. Poesia escollida de Palmira Jaquetti i Isant* entram de ple en l'univers poètic i vital de Palmira Jaquetti i podem fer un recorregut ampli i molt representatiu de la seva trajectòria. Es constata una línia sòlida, tant per la temàtica com per l'estil i l'extensió de l'obra poètica. Sens dubte podem afirmar que és la pròpia d'una de les poetes més importants del seu temps.

BELLMUNT, Domènec de: *En defensa de la democràcia i la llibertat*, Josep Camps i Francesc Foguet (eds.), Juneda: Fonoll, 2021; «Lo Plançó» 22.

ANTONI ISARCH

Universitat de Barcelona

aisarch@ub.edu

El volum que ens ocupa aplega seixanta-sis articles del periodista i escriptor urgellenc Domènec de Bellmunt, pseudònim de Domènec Pallerola. Curosament editats pels professors Josep Camps i Francesc Foguet, els textos abracen un vast període de set dècades, entre 1925 —quan Bellmunt només fa dos anys que s'ha iniciat en el periodisme professional des de *La Publicitat*— i 1993, poc abans de traspasar. Val a dir que menys d'un terç són anteriors a 1939 (quinze dels quals d'abans de 1936), de manera que el gruix significatiu de l'articulisme aquí reunit correspon a l'etapa 1944-1993. I caldria precisar, encara, que disset articles són posteriors al règim franquista.

Si ens aturem en el detall cronològic és per la rellevància amb relació al contingut dels escrits, la lectura dels quals en palesa de manera evident el fort vincle amb l'actualitat. L'ordenació dels textos seguint la lògica temporal n'afavoreix la comprensió de conjunt. D'entrada, perquè permet copsar el lligam indèstriable entre peripècia vital i fets històrics; però també perquè aferma la coherència del